

Pe un an . . . 12.—
 Pe jumătate an 7.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 760.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Lege
 deschisă costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Cuvântul partidului național.

— Discursul d-lui deputat Dr. Teodor Mihali. —

Arad, 7 Decembrie 1915.

Incepându-se azi în parlamentul ungar desbaterea indemnității, d. deputat Dr. Teodor Mihali, din încredințarea și în numele partidului național român din Ungaria și Transilvania a rostit următorul discurs:

On. Cameră!

În toate statele constituționale conform uzanței parlamentare indemnitatea prezentată de guvern este privită ca prilej de a se clarifica situația guvernului față de reprezentanța poporului, care va să zică prilej pentru ca reprezentanța poporului să cenzureze politica generală a guvernului și pe acest temelie să pronunțe încrederea ori neîncrederea sa față de guvern.

Reprezentant al partidului național român regnicolar, care face parte din acest parlament, după întemeiată chibzuire am ajuns la acea convingere, că — deși partidul național român, asemenea celorlalte partide politice din țară, dela izbucnirea războiului și-a suspendat acțiunile proprii politice — totuși în situațiunea actuală clarificarea raportului dintre partidul național român, dintre poporul român și guvernul țării este atât în interesul patriei, cât și în acela al poporului român.

Conduc de înțelegerea acestui interes superior înainte de toate trebuie să constat, că raportul dintre partidul național român și guvernul țării se determină în deosebi, chiar exclusiv numai prin considerantele politice interne, deoarece pe deoparte deciziunea în afacerile politice externe cade numai parțial în competența parlamentului, pe de altă parte programul partidului național român regnicolar nici nu conține considerante de politică externă.

Trebuind însă să fixez raportul dintre guvernul țării și partidul național român exclusiv în temelul consideranțelor politice interne, cu adâncă durere mă aflu necesitat a declara, că în cursul înfiorătorului războiu situațiunea întru nimic nu s'a schimbat.

Partidul național român la diferite prilejuri și-a exprimat convingerea, că temelul exclusiv al dezvoltării sigure și neconturbate a statului este îngrijirea uniformă de interesele tuturor individualităților etnice și păturilor sociale, cari compun statul. Dar trista experiență dovedește, că aspirațiunile și desideratele naționale, politice, culturale și economice ale poporului român, legale, juste și echitabile, au rămas până azi neimplinite și ca urmare firească a acestui fapt față de politica de guvernământ în Ungaria poporul român, resimte azi aceeași adâncă nemulțumire și neîncredere, ca mai înainte.

Gravaminele noastre, pe cari din solitudine pentru consolidarea și pacifica dezvoltare a statului la diferite prilejuri cu patriotică sinceritate le-am descoperit factorilor celor mai competenți, au rămas neremediate. Iar dispozițiile paliative de minusculă valoare, prin cari guvernul actual a încercat să ia în considerare unele puține dorinți de ale noastre, în lipsa francheței și certitudinii neșovăitoare și-au greșit țelul. N'am experiat încă un singur semnal al vre-unei politici de stat, care ar putea să aducă în consonanță pretenșiunile integrității teritoriale și de drept public a Ungariei cu condițiunile existenței naționale a poporului român. Am așteptat ca, sub durata războiului chiar, să fie remediate măcar cele mai adânc simțite gravamine ale poporului românesc. Milioanele cetățenilor își varsă sângele prin câmpii de luptă. Ei au dat dovada maturității lor politice. Cu drept cuvânt am așteptat deci, că încă în cursul războiului guvernul țării va grăbi să desființeze nedreptatea de veacuri și să prezinte parlamentului legea despre sufragiul universal, secret și pe comune, pe care imperativ o pretinde atât binele statului, cât și interesul bineînțeles al tuturor cetățenilor săi. Dar guvernul țării n'a făcut-o și astfel poporul român după războiu, cu mijloacele legii va fi silit să-și continue lupta politică pentru condițiunile existenționale ale ființei sale naționale și pentru democratizarea statului.

Între asemenea împrejurări cu justificată mândrie indicăm luptele viteze ale sutelor de mii de Români pe toate fronturile înfiorătorului războiu. Poporul românesc este nemulțumit cu situația sa politică în Țeara-Ungurească, dar totuși sute de mii din fiili acestui popor își varsă sângele pentru patrie și tron cu eroica vitejie moștenită dela părinți, remarcată de mult în anele monarhiei și acum recunoscută de lumea întreagă. Această vitejie sacrificatoare a fiilor noștri, precum finuta exemplară și gata de orice jertfă a fraților noștri de acasă au creat dovada decisivă despre patriotismul și credința dinastică a poporului român. Partidul național român a afirmat în toate timpurile acest patriotism și această credință, a căror contestare prea deseori s'a folosit ca pretext pentru politica îndreptată împotriva acestui popor și pentru nedreptățirea lui în calea guvernământului. Iată însă patriotismul și credința dinastică a poporului român s'au dovedit mai tari ca stâncea și neavând condiții. Guvernământul nedrept nu atinge patriotismul și credința dinastică a acestui popor. Când deci neamul acesta cu mijloacele legii luptă pentru izbândirea și asigurarea condițiunilor existenței sale naționale, n'o face pentru ca prin rezultatul eventual al acestei lupte să fie întărit în patriotismul său și în credința sa dinastică, căci acestea sunt fără condiții, ci se luptă pentru aceea, ca prin asigurarea acestor condiții sporind și fortificându-se în cultură, avere și valoare sa etnică să se poată feri în patria sa și să-și poată asigura un viitor mai fericit. Este interesul cel mai propriu al tronului și al patriei, ca poporul românesc din Ungaria în calea dezvoltării naționale neconturbate să prindă putere, căci această putere este totodată puterea tronului și a patriei.

Înțelegerea acestui adevăr va împrumuta efort mai mare luptelor politice viitoare ale poporului român și sacrificiul de sânge vărsat atât de abundent, așa simțim, întemeiază credința noastră, că această înțelegere pătrunzând conștiința tuturor cetățenilor țării în sfârșit va aduce împlinirea pretenșiunilor legale, juste și echitabile ale poporului nostru.

On. Cameră!

Vitejia soldaților români în luptă și finuta neexcepțională și patriotică a poporului român rămas acasă congruiază integral cu punctul de vedere al partidului național român regnicolar și justifică politica totdeauna mărturisită și urmată de acest partid. În numele acestei politici deci mi se impune datorita a declara, că partidul național român își susține neschimbat programul său, pentru înlăptuirea aceluia va lupta și în viitor cu toate armele legii, față de guvern nutrește neîncredere, dar în cursul războiului se abține dela orice acțiune politică.

De altfel cu considerare la starea de războiu, în care ne aflăm, pentru ca să oferim posibilitatea întreagă a învingerii definitive, proiectul de indemnitate îl primesc.

Mizeria.

Arad, 7 Decembrie.

Săniile nu sună pe străzi cu clincănit vesel, zimbetul femeilor se ascunde, căci la ce ar fi bun? Cei ce lasă să fie seduși zac în tranșee, ori poate în fundul pământului se întrebă cu glasul tăcerii: de ce am trebuit să murim! Vremea însă nu este oportună pentru sentimentalism și a acoperi cu fraze galante realitatea, ar însemna a lustrui un stiv cu ulei de migdală. Ne aflăm în fața realității, o iarnă grea, cum n'a fost poate niciodată își trimite solul alb și în îmbrățișarea lui amorteste ce-l ce așteaptă mântuirea sa dela fenomenele intergranante ale umanismului.

Iarna este în deplina ei consecință, un anotimp de abnegațiune și suferință a omenimei. Iarna nu există decât în manifestarea ei brutală: iarna așează pe fruntea fiecăruia cununa gândurilor negre. Iarna ne trebucese mii și mii de lucruri, a căror necesitate nu le-am simțit, și organismul omenesc, disciplinat până la miracol de știința suverană, în fața iernei își pierde cumpătul de rezistență, după analiza științei sociologice, criminalogia în lunile de iarnă să îmbogățește cu 85% în urcarea delictelor.

Mizeria, acest blestem al inculturei omenesti, căci în germenul ei, sărăcia nu este decât un surogat al claselor stăpânitoare — mizeria se resimte, cum este foarte firesc iarna mult mai tare, căci par'că primăvara cu farmecile ei însuflă milă în stăpânitor și astupă șiroacele de revoltă ale celui asuprit. Iarna nu este însă iertătoare și alta este a o privi din vitrina unei cafenele, ori pe lângă perdelele de mătase ale fereștrilor unui castel — și altă iarnă se desface cu orizonturi de desnădejde în fața celui ce colindă flămând și surghiunit răspântiile drumurilor. Sociologia de bălcu a constatat, că „mizeria” este icoana diapositivă a trândăviei intelectuale. Indeosebi pedanții dela Bonn și Heidelberg, constatau cu mare emfază că mizeria orașelor și a satelor în timp de iarnă nu înseamnă decât a clasifica omenimea după o anumită regulă: sunt oameni fericiți, cari își pot purta iarna trupul

în blănuri scumpe și-și pot trimite copiii la plimbare cu guvernante, și sunt câțiva derbedei, cari îngheață pe drumuri, cu sticla de răchie în buzunare, ori se spânzură pe câte un arbor despoiat de frunze. Dar sociologia burgheză a lui Hegel este în mormânt. După Achille Loria s'a găsit un prinț rus, Krapotkin, care ducând la isbândă neo-marxismul ortodox și aplicându-l cu ajutorul fiziologiei tuturor manifestărilor sociale ale omenimei, a stabilit o nouă definițiune a mizeriei. *Mizeria nu este nicidecum o consecință a lașității individuale, căci pe ea o produc fenomenele vieții sociale, asemeni unui morb.*

Empiricii vedeau în bolnav numai pe unul, care suferă și trebuie să fie vindecat. Idealistii s'au dus mai departe: în boala societății nu vedeau numai pe bolnav, ci analizau cauzele, cari îmbolnăvesc o societate și căutau remediul scrutând eventualitățile cu aceeași rigurozitate, cu care au scrutat trecutul unui proces de distrugere în organism. Idealistii sociologiei moderne, un Ferri, Krapotkin, Elisée Reclus, Menger, Loria, un W. Sombart, au ajuns de mult la convingerea că individualitatea fiecărui om este în strictă afinitate nu numai cu atavismul, ci și cu mediul, în care se dezvoltă. Exemplul lui Reclus cu femeia nudă și cu femeia de lux, este foarte potrivit pentru a-l sublinia. Un om îndată ce trăiește într-o societate, trebuie să accepte, involuntar toate regulile impuse de ea.

Individul este silit prin legi și presionat prin opinia publică de a-și supune cu totul judecătii colective principiile sale, iar ca de sentimentul lui de supunere să nu se abuzeze prea tare, omenimea, societatea, dar mai adesea clasele stăpânitoare au știut să scuze totdeauna distrugerea individualității din punct de vedere optimist: statul trebuie condus „religionum auctoritate” și personalitatea trebuie totdeauna distrusă de dragul unei legi. Foarte adevărat, legile sunt pentru toți și ele nu scuza și nu iartă. Individul ce greșește împotriva lor se pedepsește nu numai ca să se răsună păcatul lui, ci ca să se restabilească ordinea turburată. Asemeni unui cronometru, mecanismul vieții de stat este de necrezut de fin și un corp străin microscopic, căzut într'ansul este în stare să-i distrugă

punctualitatea întreagă. Legile sunt prin urmare totdeauna severe, căci orice abatere dela principiul de repulsiune morală ar însemna falimentul principiului de guvernare.

Am rătăcit pe câmpiile sociologiei moderne, ca nu cumva să fim învinuiți că ne folosim numai de fraze în constatarea realității ființei noastre sociale — și suntem depuși, a urma cu discuția noastră, pentru edificarea spiritului public și pentru a ne exercita rolul, pe care ni l'a dat soarta, de a examina nu numai din punct de vedere fatalist existența noastră, și a nu căuta cauza relor în propriile-ne scăderi, ci chiar pe baza argumentelor aduse din imperiul filosofiei sociale, a susținea teza noastră, că pentru mizeria în care se află, cei ce se află în ea (negreșit mai mulți de cum se crede) sunt tot atât de nevinovați de urzeala sorții lor maștere, ca un om, care se îmbolnăvește în somn, din pricina străinului, care îi deschide fereștile.

Discursul dlui dr. Teodor Mihali.

— Ședința de azi a camerei. —

Arad, 7 Decembrie 1915.

Azi la orele 10^{1/2} s'au început în parlamentul ungar desbaterile asupra legii de indemnitate prezentată din partea guvernului țării.

Se știe, că în noul regulament al camerei ungare, rezultat al luptei împotriva obstrucției din anii trecuți, s'a indus dispoziția, că desbaterea asupra proiectului de indemnitate nu poate să dureze mai mult de 4 zile. Acum însă opoziția coaliată încercase înlăturarea acestei dispoziții parlamentare și trimisese la contele Tisza pe deputatul kossuthist *Sághy Gyula*, ca să ceară învoirea pentru o discuție mai lungă asupra indemnității. Dar contele Tisza a refuzat pe motiv, că parlamentul și de altfel are de data asta mult de lucru și abia va putea să-și absolve problemele până la sfârșitul lunii Februarie din anul viitor. Din proiectul de indemnitate contele Tisza a separat însă proiectul de lege referitor la ajutorarea materială a funcționarilor de stat.

Refuzul premierului a înverșunat foarte mult opoziția, care acum se pregătește la o desbatere mai vie și mai extinsă asupra tuturor proiectelor, ce vor fi înaintate camerei. Discuția s'a început azi cu desbaterea proiectului de indemnitate.

Literatură.

„Să am un venit de 50 de crețari pe zi, să-i plătesc verișoarei mele pentru mâncare, nu m-aș mai întoarce la oraș. M-aș vindeca de tuse, de toate chimurile ce am îndurat și fericită pentru restul zilelor aș cânta — natura”.

Așa se căește d-șoara Maria Cunțan doamnei Constanța Hodos, eminenta amatoare de literatură românească.

Poetei Cunțan i-ar ajunge un franc pe zi, ca să poată cânta natura și altor „scriitori” nu le ajunge o sută de franci pe zi, ca să o uite. Poeta Cunțan ar fi fericită, dacă ar putea sta la sate, la Tilișca și ar fi foarte îndestulată dacă onorata nație iar da măcar un franc ajutor pe zi. Ce este adevărat, rugăciunea d-șoarei Cunțan întrece limitele modestiei, căci doar, lucru știut la București precupețele au cel puțin 50 de franci venit pe zi. Și dacă i-ar pune cineva vina d-șoarei Cunțan că lucrările sale n'ar reprezenta artă adevărată! Aceasta nimeni n'o susține. D-șoara Cunțan este o poetă de talent. Versurile ei fragede și suave, asemeni florilor de munte au un colorit și parfum deosebit. Firea-i nostalgică o apropie de Ada Negri și de Annie Vivanti, în versul d-șoarei Cunțan este și puțină, foarte palidă reminiscență din poezii nordului,

(Lenau, Jacobsen, Heine) dar majoritatea versurilor Mariei Cunțan sunt de inspirație curat românească și în vremurile actuale, când fiecare valoare intelectuală trebuie să-și aibă înzecat influența, n'am putea tăgădui că o poetă de talia d-șoarei Cunțan, ar trebui să aibă prin nimbul muncii sale intelectuale un venit, care i-ar îngădui și mici excese de ipertufie. Poete și de altfel avem foarte puține. Aproape ni le-am putea număra pe degete: în Bârlad, ascuns zace talentul Fatmei (Elena Farago). Despre *Alice Călugăru*, o nouă și puternică promisie a talentului feminin, n'am auzit de-o vreme încoace nimic. Dna *Constanța Hodos* nu mai scrie bucăți inspirate. Dintre poetele bucurestene, talentul *Constanței Zissu*, a *Claudiei Millian* și a *Vandei* (poeta socialistilor) amorteste. A devenit fadă și sterilă poezia feminină savurată de dna Ianculescu-Reuss... Speranțele ni s'au transpus acin în Ardeal. Și într'adevăr, dacă privești la ceea ce se scrie aci la noi în Transilvania, decepția ironică, împinsă până la banalitate trebuie să mă părăsească: pentru timpul actual, au răsărit câteva talente în literatura Ardealului, care promet mai mult decât două rânduri culese cu petiț în istoria literaturii românești. Despre d-șoara *Ecaterina Pitș* s'au spus deja atâtea frumoase, încât ar fi chiar inoportun să laudăm și de astădată versurile ce le publică în vremea din urmă. *Ecaterina Pitș*

este astăzi recunoscută cu toate premisele cetățenei în republica artelor. Gingaș, foarte subtil și foarte proaspet este talentul poetei noi: *Livia Rebreanu*, despre care încă nu s'a spus verdictul afirmativ: este o speranță, ori o împlinire? Simt însă, că voi exagera dacă voi susține că astăzi nici un talent de poet nu este cu atâta simpatie privit ca al d-șoarei L. Rebreanu. Versurile, ce le-a publicat în vremea din urmă în „Românul”, au fost și sunt citite cu atâta admirație, încât volumul apropiat al d-șoarei *Rebreanu* va trebui să însemne un eveniment literar. Dar analiza poetelor noastre ar trebui să aducă ca rezultat numele poetei cele mai mari în viață a Românilor: Maria Cunțan. Maria Cunțan intruchipează un simbol întreg: ea este cea dintâi premergătoare a emancipării femeilor noastre din Ardeal de sub tutela convenționalismului. La noi femeile sunt încă jucăria sexului mai tare, femeia este învățată din părinți în părinți, ca să știe dospa cozonacul, să cunoască vârsta cocoșului de pe creastă, să aștepte singurul eveniment al vieții sale, când cucernicul „absolvent de teologie” o socotește de coaptă pentru căsnicie și în plânsul mamei și în bocetul rudenilor o transportă din casa părinților în o casă nouă. Mă vor ierta sprâncenatele, cu asertiunea aceasta n'am vrut să muștru neamul alb. Din contră. Cred că elogiul îl aduc constatând, că semnele unui *femenism sănătos* se văd

Presidentul *Beöthy* deschide ședința la orele 10^{1/2}. Raportorul *Hegedüs Lóránt* referențiază proiectul de indemnitate și-l recomandă spre primire.

Contele *Károlyi Mihály* în numele partidului independențist excepționează faptul, că guvernul n'a prezentat bugetul regulat, ci cere numai indemnitate. Nu primește acea indemnitate, deoarece nu are încredere în guvern. Vorbește lung despre scumpetea, ce bântue în țară.

Se însușă atunci la cuvânt deputatul *Dr. Teodor Mihali* și rostește discursul, pe care îl reproducem în fruntea ziarului.

Conducerea partidului național român simțise, că de astădată activitatea camerei ungare va oferi prilej de manifestare pentru toate problemele politice interne a statului ungar și în consecință a socotit, că și partidul național român are datoria de a-și fixa punctul său de vedere în fața situației date. S'a simțit necesitatea asta mai vârtos în scopul de a se evita pe viitor divagațiuni supărătoare și chiar păgubitoare intereselor politice românești din statul ungar, divagațiuni și excursii de vorbe și stil, cari n'au nici un rost și a căror utilitate chiar din punctul de vedere al interesului suprem de stat e foarte problematică. Sub greutatea acestor considerațiuni în săptămâna trecută comisia de 10 a comitetului național român (dnii *Dr. Teodor Mihali*, *Dr. Ștefan C. Popp*, *Vasile Dămian*, *Roman Ciorogariu*, *Dr. Nicolae Șerban*, *Dr. Nicolae Vecerdea*, *Dr. Valeriu Brănescu* și *Vasile Goldiș*) a avut o consfătuire în Budapesta. S'a dezbătut întreg complexul de chestii, cari au de a face cu problemele politice românești din Statul-Ungar și după rezolvirea tuturor afacerilor curente ale partidului s'au discutat chestiile avizate sesiunii de acum a camerei ungare și d. deputat *Dr. Teodor Mihali*, președintele clubului parlamentar al naționalităților, a primit autorizarea de a lua cuvântul la dezbaterile proiectului de indemnitate și a preciza punctul de vedere a partidului național român din Ungaria și Ardeal în fața situațiilor date.

Azi d. deputat *Dr. Teodor Mihali* s'a achițat în chipul cel mai fericit de însărcinarea primită. A luat cuvântul la dezbaterile proiectului de indemnitate și cu calmitatea proprie acestui distins bărbat politic din Statul-Ungar, dar totodată cu energie impunătoare și izbucit să dea expresiune luminată gândurilor și convingerilor, cari în zilele de azi frământă sufletul Românilor din acest stat. Discursul dlui *Dr. T. Mihali* e scurt, dar cuprinde totul. Nu se putea o formă mai potrivită pentru de a elucida credințele națiunii române din Ungaria și Ardeal în această vreme grea nu numai pen-

tru patria noastră, ci pentru Europa întreagă. Discursul dlui *Dr. Teodor Mihali* are importanță istorică și în numărul nostru de mâine vom reveni. De astădată manifestăm numai caldă noastră satisfacție pentru rostirea lui și ne facem interpretul sentimentului obștesc adresând dlui *Dr. Teodor Mihali* cea mai vie mulțumită pentru înțelepciunea și bărbăția, prin care a știut și astădată să fie păzitorul intereselor naționale ale neamului nostru.

Dorinți de pace.

Declarațiuni cu prilejul Congresului Internațional al „Crucei Roșii”.

Stockholm, 3 Noembrie 1915.

Cu prilejul congresului internațional al „Crucei Roșii” între delegații diferitelor state beligerante s'a discutat și chestiunea păcii. Aceste discuțiuni n'au avut un caracter oficial. Congresisții nici nu au fost convocați pentru a se încheia pacea, ci pentru a sonda terenul prilejnic unei propuneri serioase de pace.

Baronul *Spiegelfeld*, reprezentantul Austriei la congresul „Crucei Roșii”, fiind întrebat de un ziarist, a negat că ar fi vorba despre propuneri de pace.

Totuși, în convorbirile neoficiale dintre diferiți delegați — spune *Spiegelfeld*, — s'au făcut aluziuni la încheierea cât mai repede a păcii.

D. Arbusow, reprezentantul Rusiei la congres, în urma aluziunilor făcute de d. *Spiegelfeld*, care a deschis vorba despre pace, a sondat terenul, cari ar fi pretențiunile Austro-Ungariei.

Până acum nu s'a dat nici un răspuns definitiv la întrebările făcute.

D. Arbusow, senator, rus întrebat fiind de ziariști, a spus că Rusia dorește pacea, dar n'o poate cere tocmai acum, când dușmanul este pe teritoriul rus. Rusia nu este bătută încă. Armata ei nu e bătută; s'a retras numai, iar reînprospătarea cu trupe noi dă rezultatele cele mai frumoase.

În viitor, planurile Rusiei vor fi cu totul altele. Dar vorbind de pace, dacă Germania și Austria o doresc, ele trebuie să recunoască că Rusia nu este bătută și să înceapă tratatele oficiale. Rusia ar fi dispusă să facă unele concesii, să garanteze reînființarea Poloniei, dar crede că este necesar, pentru interesele ei, ca pe noul tron al Poloniei, să fie neapărat un prinț din casa rusească.

Noi am comunicat pe cale neoficială repre-

zentanților Germaniei și al Austriei eventualele noastre condițiuni de pace. Dacă Germania și Austria doresc pacea, să ne răspundă la ele și noi vom referi celor în drept.

În tot cazul, noi nu putem încheia o pace separată, deoarece tratatul dela Londra ne obligă să încheiem pacea odată cu celelalte puteri ale Quadruplei.

Este posibil ca în curând și din partea Franței, Angliei și a Italiei să se convoace o comisiune ca și aceasta de aici, ori poate chiar la aceasta, care să discute opiniile tuturor beligeranților.

Încă odată trebuie să se accentueze, că noi n'am primit nici un mandat de a începe tratativele de pace. Pe propria noastră răspundere am făcut unele declarațiuni cari, credem că sunt în concordanță cu părerile guvernului nostru”.

Ajutorarea preoților.

— Ecoarl. —

În actualele vremuri vijelioase tot mai mult este neliniștită populațiunea din toate părțile sociale, din cauza scumpetei nemai pomenite a tuturor alimentelor și articolelor de prima necesitate.

Guvernul țării noastre prevăzând mizeriile la cari sunt espuși din cauza scumpetei cu deosebire funcționarii publici, a pregătit un proiect de ajutorare din tesaurul public în suma de 87 milioane coroane, care proiect se va dezbate în sesiunea actuală a Camerei.

Despre modul cum vor fi împărțite ajutoarele celor avizați la ele, s'a ventilat puțin în publicitate, dar ceea ce ne preocupă pe noi este constatarea făcută de redacțiunea ziarului „Românul” în nr. 247, care se întreabă într'un temeinic primarticol, că oare preoțimea din care motiv e esclusă dela împărțirea acelor ajutoare de 87 milioane, știut fiind că și preoțimea română e socotită între funcționarii publici, având ajutor dela stat (congruă). Aprobăm întru toate cele scrise în primarticolul „Ajutorarea preoțimei” și credem că întreagă preoțimea română din această țară va fi recunoscătoare ziarului nostru „Românul” pentru ridicarea glasului său, întru apărarea intereselor juste ale preoțimei române.

Privind în trecut, găsim pe preotul român în toată întinderea veacurilor triste și grele, ducându-și traiul său lipsit, prigonit și apăsător de toate poverile unei vieți legate mai mult de glie, decât îndreptat spre tinte cele înalte. Tagma preoțească a fost și este unica tagmă, care pare că trebuie să se supună destinului, după cuvintele unui german: „Schweigen und weiter dienen”, fără a aștepta vre-o răsplătă materială.

E drept că guvernul ungar a venit întru ajutorarea preoțimei, cu proiectele despre congruă din anul 1898, 1909 și 1913, cari ajutoare însă, asemănate cu ajutoarele altor slujbași publici, cu mai puțin rost în viața publică, sunt foarte minimale. Ajunge să demonstrăm numai un singur caz. Un preot român cu 8 clase liceale și maturitate, cursul teologic de 3 ani, așezat într'o parohie, unde până în anul 1908 a fost un preot cu pregătire inferioară, e de gradat la aceeaș soartă, primește acelaș ajutor dela stat, anume întregirea la venitele sale până la 800 coroane.

Tot în aceeaș comună, se alege un învățător cu 4 clase liceale, și pedagogie, cu un salariu fundamental de 1200 cor. plus gradațiunile pușe în vedere precum și reutul de cvartir dela 240 cor. în sus, ceea ce la preot în aceeaș comună e numai în 100 cor. socotit. Judece fiecine diferența de caualificațiunea, pozițiunea fiecăruia și remunerațiunea din partea statului.

Asemeni comparațiuni s'ar putea face cu alți slujbași publici, și în urmă se va constata, că preotul cu pregătire academică e pus în aceeaș scală de gradațiune cu servitorii cancelariilor administrative, cari n'au nici o pregătire, și n'au nici a suta parte așa misiune grea, precum e aceea a preoțimei.

Ni se va reflecta, că preoțimea are venit din stolă, și venit din ecleezia care o folosește. Acelora le vom răspunde, că da e drept că cu

și la noi în Transilvania, chiar din cazul d-soarei *Cunțan*, care s'a susținut din publicistică.

Și astăzi fetele de preot, har *Domnului*, prin iscusința minții și a mâinei, au ajuns și dânsule la un grad de cultură care nu le face cu totul victimele unei căsnicii nenorocite și care le permite luxul de-a rămânea „fete bătrâne” în loc de a se jertfi prin o poruncă stupidă a societății unei convențiuni. Emanciparea femeii este un semn de progres și popoarele mari ale Apusului: Englezii, Francezii, Germanii, se folosesc de serviciul intelectual al femeiei fără să pretindă jertfa de ordin lumesc a sexului gingaș. În Anglia sunt cu duimul: *advocate, medice, artiste, publiciste, profesoare la Universități*, în Franța laboratorul chimic cel mai mare din lume îl conduce o femeie: *Madame Curie*, în Germania femeia este nu arareori pusă în serviciul intereselor superioare ale statului și în principiu, femeia poate ocupa ori care funcție publică. La noi femeia — ierte-mi-se cuvintele — este obiectul unui levantism turcesc. În România femeia are relativ lucru mai bun, acolo, puțin multe instituții comerciale și artistice, asigură o independență femeii, care însă nu este ideală.

Iată de pildă cazul d-soarei *Cunțan*. — D-soara *Cunțan* bolnavă și tristă, după o muncă intelectuală de zeci de ani se duce din Ardeal în România. Și are speranța în dragostea luminei, în spiritul de jertfă al publicului și al presei. Dar decepțiunea o copleșește nu peste mult, căci

România nu poate asigura existența unei *Maria Cunțan*, căci în România femeia este încă obiect și instrument și îndată ce o femeie se folosește de alăturările independente, trebuie să detragă consecințele; pentru o poetă, fie aceasta chiar de talentul *Marii Cunțan*, nu se află coniecturi atât de norocoase, la teatru, în presă, la editori, ca marea poetă să-și poată asigura măcar un franc pe zi...

Dacă vremurile n'ar fi atât de sbuciumate, poate n'ar ajunge atât. Atunci ai putea apuca un sbiciu și ai putea goni din biserică frumosului pe samsari. În vremurile aceste de-o tristă fierbere, spiritul combativ să va ascunde sub poalele ososului *Marte*.

Eu unul, nici n'aș fi vorbit, de cazul d-soarei *Cunțan*, rușinos prin esență și aproape de necrezut în toată nuditatea lui, dacă la Ateneul bucureștean amatoarea de literatură *Constanța Hodoș* n'ar fi afirmat din cuvânt în cuvânt ceea ce eu poate am spus cu expunere ascuțit — ironică.

Emil Isac.

numele stola și în ziua de azi există, numai că greu se poate încasa, cu deosebire în timpuri de aceste, iar cât privește venitele pentru diferite servicii cari le prestează preotul român, trebuie să mărturisim că în veacul al XX-lea al electricității, al aeroplanelor și submarinelor, pentru serviciile aceste, au rămas taxele cele vechi de 4—20—40 fil. la primirea căror taxe preotului trebuie să-i roșiască obrazul de rușine, degradat fiind prin aceasta misiunea tagmei preoțești.

Iar ceace privește venitele din porțiunile canonice (eclezii) de cari puțini preoți au parte cu deosebire în părțile ardelenice, iarăș putem susține, că acele eclezii în aceste timpuri, în lipsa brațelor muncitoare, rămân sau nelucrate sau apoi venitele acoper cheltuielile cu lucrarea acelor pământuri, așa că de multe ori preotul e necesitat a cumpăra însuș bucate, deși locuște la sate. Ce să zicem apoi de acei preoți cari n'au petec de loc dela biserică, sau cei dela orașe, oare aceștia nu sunt supuși mizeriilor aduse de scumpetea de azi?

Premerele acestea credem că nu se va găsi om cu judecată să nu considere de justă cererea preoțimeii, spre a se împărtași de ajutoare din partea statului, cu atât mai vărtos nu va trece cu vederea guvernul țării, care este ocrotitorul tuturor cetățenilor și tuturor slusbașilor săi. Nici nu putem crede că preoțimea să nu fie răsplătită după merit în aceste timpuri pentru că numai și numai preoțimeii este a se mulțumi în primul rând, punctualitatea și însuflirea cu care au răspuns bravii noștri ostași la chemarea stăpânirii mai înalte, începând dela mobilizare și până în prezent. E încă în vie memorie tabloul care ni se înfățișează din timpul mobilizării generale, când preoțimea fără deosebire de lege, de pe amvon a îndemnat cu însufletire pe cei chemați să-și facă datoria față de tron și patrie, și făcând totodată cinste neamului din care face parte. Cum au plecat apoi ai noștri în sunetul clopotelor dela biserică, cu praporii și cu preoții în frunte, însoțind astfel dela mic la mare pe iubiții noștri ostași până la marginea hotarului. Aceste sunt fapte cari nu se pot ascunde.

În decursul celor 15 luni de războiu tot preotul este acel factor, care fără remunerații îmbărbătează și mângăie pe cei rămași acasă. La ușile preoțimeii bat cei nenorociți, pe urma celor căzuți în războiu.

Pe lângă aceste să nu se uite serviciile dumnezeiești, rugăciunile cari le înalță preoțimea noastră în fiecare Duminecă și sârbătoare pentru ca să ajute Prea Înălțatului nostru împărat și rege Francisc Iosif I-ul și ostașilor lui ca să întoarcă taberile vrășmașilor în fugă...

De aceea avem neclintita convingere că înalțul guvern nu va lăsa la o parte factorul cel mai important în viața publică și va face parte și slujitorilor altarului de beneficiul pus în vedere din trezorerul public.

Rugăm totodată pe arhierii bisericii române a nu lăsa în voia sortii destinele preoțimeii, precum rugăm și pe deputații noștri a-și ridica glasul la locurile competente, ca să atragă atențiunea înalțului guvern asupra ajutorării preoțimeii în egală măsură cu ajutorarea celorlalți funcționari publici cu aceleași pregătiri și rosturi sociale.

Spring, 3 Decembrie.

Pr. I. Crăclun.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI“

nu uitați să trimiteți redacției „Românului“ grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Camera italiană a votat încredere cabinetului Salandra.

Roma, 6 Decembrie 1915.

Ședința dela 4 Decembrie a avut un decurs sgomotos. Ședința s'a început cu declarația deputatului Meda care a arătat necesitatea de a se face totul pentru obținerea biruinței și pentru scurtarea războiului și în acest scop nu e permis să fie turburată armonia țării și activitatea guvernului.

Fostul ministru de finanțe Luzzatti, a cerut guvernului ca fără optimism să ia toate măsurile extraordinare economice și financiare, pentru a întâmpina marile primejdii. Urzitorii războiului sunt bne înarmați din punctul de vedere economic și militar, și nu s'au știut să distrugă Belgia și să omoare aproape Serbia. Oratorul urează reînvierea martirilor belgieni și sârbi. Ar fi fost neapărat necesară apărarea principiului de naționalitate și neatârname în Balcan, dar diplomația ententei, a spus Luzzatti, a arătat în Balcan puțină energie și prevedere.

Alăturarea Italiei la convenția Londrei de a nu încheia o pace separată nu oferă destule garanții, că pentru jertfele sale Italia va culege și roadele corespunzătoare și dacă va fi pusă pe același picior cu ceilalți aliați în ce privește raporturile diplomatice, militare și financiare.

A luat apoi cuvântul prim-ministrul italian Salandra, care a spus că nu este în interesul țării de a face noi comunicări cu privire la politica externă și situația războiului. Guvernul italian își dă perfect seamă de gravitatea situației și de străduințele ce trebuie depuse pentru repurtarea victoriei. Credința guvernului în biruința finală nu s'a clătinat. Evenimentele norocoase și nenorocoase l-au convins și mai mult pe guvern despre necesitatea și justetea războiului, deoarece fără acest războiu interesele și prestigiul Italiei ar fi suferit o știrbire ireparabilă. Toate păturile poporului sunt azi convinse despre aceasta. Chiar și populația de pe coasta Adriatică, care a avut mult de suferit, știe că purtăm războiul în mare parte pentru ca în viitor să nu mai fie expuse la aceste suferințe. Intensitatea topografică a Italiei în Marea Adriatică poate fi refăcută numai printr'un războiu biruitor. Italia va lăsa ca și alte popoare să se arate în Marea Adriatică, dar ea trebuie să aibe hegemonia civilă în Marea Adriatică, în urma intereselor și superiorității ei culturale.

Trecând apoi la politica internă, Salandra a vorbit de activitatea cenzurei și în mijlocul viilor strigăte de protestare ale socialiștilor — dânsul a spus că va sista cu desăvârșire acele ziare, dacă din interese nemărturisite, învenineză sufletul poporului italian și înfățișează jertfele războiului mai mari decât sunt în realitate.

Deputatul socialist Maroni a adus critici aspre cenzurei și culturii d'Annunzio.

În mijlocul unor mari tumulturi, fostul ministru de externe Zappelli a declarat că războiul nu trebuie să mai fie continuat. Dar cum continuitatea guvernului nu poate fi întreruptă — el preferă să se abție dela votare.

Socialistul Turati a spus, că socialiștii vor vota contra guvernului, fiindcă acesta a voit războiul.

La votare, 405 au votat pentru și 48 contra ordinei de zi a guvernului.

O listă de cărți ieftine pentru soldații noștri.

De Sinbad.

In atenția dlui Dr. Alex. Rusu.

Este Sinbad, călătorul din cele 1001 de nopți arabe — este el marinarul, care străbate ținuturile, dus de dorul de a cunoaște tot mai multe și mai multe ținuturi — dar oricât de musulman este Sinbadul arab — Sinbadul român e creștin, slavă Domnului!

Sinbad, românul, a vrut să compună o listă de cărți „nu prea mare și la nici un caz completă”, o listă a broșurilor, pe cari le „cunoaște” și pe cari le-ar „vedea bucuros în mâinile soldaților noștri” (art. de fond „Românul”, 224 a. c.) Zis și făcut. A compus o listă de 191 de cărți, în 10 despărțăminte.

Iată ce spunea, negru pe alb, Sinbad, recomandând broșurile: „Dacă vor veni alții și vor completa lista — cu atât mai bine. Doresc chiar această completare binevoitoare. E vorba să se spargă ghiata și să știe cetitorul neorientat ce ar putea trimite, ca să procure bucurie soldaților”. (tot acolo).

Lista a apărut în „Românul” (229—334 a. c.) și iată ce scria Sinbad în fruntea listei: „Accentuez din nou că lista nu cuprinde tot ceea ce e vrednic de trimis. O mulțime de cărți, pe cari le-aș fi recomandat, mi-au lipsit, deocamdată, și n'am avut nici cataloagele de cărți toate, câte-mi trebuiau. Astfel n'am putut utiliza cataloagele de cărți ale librăriilor-editoare Ciurcu, Kraft, Bornemisa. Se va găsi, poate, cineva care să completeze lista actuală. Pe lângă toate lacunele acestea, pe cari le recunosc, cred că lista de față va aduce servicii”. (No. 229).

Cine cunoaște întreprinderile similare străine nu-mi va lua în nume de rău că am încercat și eu să „sparg ghiata” la noi. Vedeam cum cer rânjiți mereu lectură românească, citeam articole înlimoase, cari îndemneau: dați, trimiteți! dar nu găseam pe nici un stelnic, care să pună umărul și să recomande.

Mi-am zis: din tot ce ai citit tu din copilărie, românește, recapitulează și recomandă ce poți recomanda cu inima împăcată!

Lista vor completa-o alții, încet pe încetul, căci n'au ieșit toate de-a gata, ca Pallas Athenae din capul lui Joe, dar mi-te o listă vrednică de cetit.

Așa am recapitulat cele cetite, cu cataloagele bibliotecilor ieftine în mână, punându-mi ca principiu să nu recomand cărți, cari costă mai mult de 1 coroană.

Că mulți nu vor fi satisfăcuți cu lista mea? Dar nici chiar eu nu eram mulțumit pe deplin, după cum am declarat-o.

Vine d. Dr. Alexandru Rusu și-și scrie observațiile dsale în „Cultura creștină” (Blaj), a. V. No. 17). Articolul a fost reprodus în „Românul” (249). Sinbad numai mulțumitor poate fi dlui Rusu pentru cele scrise. După ce constată d. Rusu că lista e „compusă cu multă grijă”, găsește următoarele greșeli capitale: 1. un „defect de naștere”: „ii lipsește o întreagă grupă de cărți, care trebuia să intre în listă, și chiar la locul prim: grupa produselor așa numite literatură religioasă”; și 2. „prevalează cărțile pentru intelectualul”.

Să ascultăm pe rând, ce are să spună Sinbad la aceste învinuirii aduse de d. Rusu.

Sinbad știe prea bine că în privința „literaturii religioase” lasă de dorit lista compusă de dânsul. În lista din articolul de fond (224) a amintit „Mângăierea ostasului”, care e chemată să contrabalanseze „Visul maicii Preciste”, care se războiește cu dogmele noastre. Dacă a trecut peste literatura religioasă fără să-l dea atenția cuvenită în listă, nu a făcut-o fiindcă a vrut să o desconsidere, nici fiindcă nu era pătruns de adevărul că tocmai literatura religioasă joacă un rol important, primordial, în spitalele și tranșeele noastre, nici pentru că — Doamne ferește! — n'ar fi creștin bun — ci pur și simplu din cauză că nu s'a priceput ce să recomande. Era pătruns de dictonul latinesc: *sutor, ne ultra crepidam* — mai pe românește: nu vorbi despre ceea ce nu știi temeinic! Conștiința sa îi spunea că nu va putea recomanda în cunoștință de cauză cărți bisericesti inexceptionabile și de aceea a lăsat în grila altora misiunea aceasta onorifică.

Și-a adus aminte Sinbad de greutățile întâmpinate la noi chiar de instituții culturale, ca „Asociațiunea”, când a fost să se tipărească cărți bisericesti, cari să satisfacă și pe gr. catolici și pe gr. orientali. Și-a mai adus aminte de încordările latente ale celor două confesiuni și — necunoscând mai temeinic literatura bisericască — a preferat să lase compunerea unei liste în grija altora, mai chemați decât dânsul.

Să recomande, clare pe grămadă, tot ce a apărut la Ciurcu, Krafft, Arhidiecezana din Sibiu, din Blaj, etc.? Dar nici n'a avut timpul necesar să frunzărească cărțile acestea. Te pomeneai că recomandă — din gresală — o broșură ca cea tipărită la Georg Haiser în Sibiu: „Rugăciune folositoare”, pe care — durere! — o cer soldații noștri din tranșee și care cuprinde pasagi revoltătoare. (Între altele dă sfatul autorului „rugăciunii folositoare”, că dacă cineva nu va crede în rugăciunea de față, „să o scrie și să o lege de gâtul unui câine și să puște după el și va vedea că nu-l va nimeri”. (p. 8.)

Ca să se vadă cât de greu a fost pentru Sinbad să compună o listă de cărți bisericești, vrednice de a fi cetite de cei răniți prin spitale și de cei prin tranșee, urmeze aici o listă de cărți bisericești.

I. Editura tipografiei arhidiecezane gr. or. din Sibiu.

Acatistul prea sl. născătoarei de Dzeu și alte rugăciuni. (Legat simplu 1.70 cor.)

Rânduiala liturghiei și carte de rugăciuni pentru tinerimea gr. or. ortodoxă română. (leg. 0.30).

Carte de rugăciuni. (broșură de 24 pag.)

Cărțile de rugăciune către Preașt. născătoare de Dumnezeu. (broșură de 64 pag.) cu „Visul micii Preciste”.

II. Editura librăriei Ioan I. Ciurcu (Brașov).

Carte de rugăciune. (ed. III.) (leg. 0.32).

Cântece religioase populare. (0.50 broș.).

Cele 15 suferințe ascunse ale lui Iisus Christos (cu il., broș. 0.30).

III. Editura W. Krafft, Sibiu.

Acatistul preașt. Născătoarei de Dzeu. (cu il. colorate), (legat simplu 1.20 cor.)

Mic acatist. (leg. 0.70; legat fin 1 cor.)

Epistole a Dnului nostru Iisus Hristos. (legat 0.20 cor.)

Mântuirea sufletului de Vămile văzduhului. (broș. 0.16).

Cinstitul paraclis al st. Haralambie. (broș. 0.24).

Cinstitul paraclis al preașt. Născătoarei de Dumnezeu. (broș. 0.10).

Taina celor 12 Vineri mari și rugăciuni pentru vremuri regele. (ed. V.) (leg. 0.20, broș. 0.10).

Visul micii Domnului (cărțile de rugăciune) (leg. 0.20).

IV. Editura „comitetului de caritate al capelei române” din Viena pentru soldații români răniți.

„Mângâierea Ostașului” (de mai mulți preoți. — Fără pret. Broș. 64 pg.)

V. Cărțile înscrise până aci sunt pentru gr. orientali. O listă a cărților tipărite de Institutul de editură arhidiecezan din Blaj, ne lipsește, deocamdată. Și din Blaj s'ar putea cita multe broșuri și cărți de conținut religios. (D. Dr. Rusu va ști face selecția cea mai potrivită).

(Va urma).

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 6 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nu sunt evenimente.

Pe frontul italian: Pe frontul dela Isonzo artileria dușmană a continuat canoadele, cari au fost direcționate cu vehemență îndeosebi către capul podului Goritza. Orașul Goritza și satul învecinat San Peter au fost din nou expuse împușcăturilor de tunuri dușmane de toate calibrele. Pe sectoarele de pe platoul Doberdo infanteria italiană a atacat în cursul zilei Redipuglia și Palazzona, iar seara la San Martino. În toate direcțiile i-am respins. Pe linia Tirolului dușmanul și-a extins focurile artileriste dela împrejurimea Landarei până la pozițiile noastre nordice din valea Ladro.

Pe frontul sudestic: Spre vest și sudvest dela Novibazar și pe drumul ce duce dela Mitrovița spre Ipek trupele noastre înalțează pe teritor munteșesc. În pînăutul Pestava Karas am respins Muntenegrinii în pozițiile lor principale. La ost de Ipek am bătut o trupă sârbească. Trupele noastre se apropie de oras. În luptele de ieri am făcut prizonieri mai mult de 2100 soldați.

Berlin, 6 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe diferitele puncte a liniei de războiu s'au dat lupte de artilerie, bombe și granate

de mână. Aproape de Bapaume am nimerit cu împușcăturile noastre două aeroplane engleze. Personalul aparatelor a murit.

Pe frontul oriental: În zorile zilei de ieri, un atac rusesc direcționat contra lîniei noastre la sudvest de lacul Balut (la vest de Rîga) s'a zădărnicit cauzându-le pierderi considerabile. Un aeroplan german, atins de artileria rusească împreună cu personalul de echipă a fost salvat de trupele noastre lângă Marcrafen (la malul mării curlandeze).

Pe frontul din Balcan: La sud de Sienița și nordost de Ipek am respins trupe sârbe și muntenegrine.

Budapesta, 6 Decembrie. — Se comunică dela comandamentul marinei de războiu:

La 5 c. dimineața circulatorul nostru Navarra și câteva torpiloare prin focuri de artilerie au scufundat la San Giovanni di Medua zece vapoare de diferite mărimi cari transportau muniții de războiu. Un vapor a făcut explozie. Vasele noastre au fost inconjurate de canoanele dușmane, cari însă nu le-au putut cauza stricăciuni. Vasul nostru de războiu Varasdiner a nimerit corveta franceză Fresnel. Comandantul, al doilea ofițer și 26 soldați au fost făcuți prizonieri. În noaptea de 22 Noembrie, o altă flotă mai mică a noastră a scufundat un vapor dușman armat cu trei tunuri și un vas de transport, ambele încărcate cu muniții și în drum dela Brindisi spre Durazzo. Personalul rămas în viață, dintre cari 4 marinari de războiu sunt prizonierii noștri. Personalul vasului de transport a fost eliberat pe luptele de salvare.

Războiul european.

Ofensiva rusească în Gallia.

București. — Din Iași se anunță: Rusia a închis circulația prin frontiera dela Ungheni, din cauza concentrării trupelor în Basarabia. În cercurile rusești de aici se afirmă că Rusia pregătește o mare ofensivă pentru care până acum a concentrat la Kisenev 175.000 oameni.

Frontul Rîga-Dînaburg.

Zürich. — Corespondentul din Petrograd al lui „Petit Parisien” anunță, că petrecând 14 zile pe frontul dela Rîga-Dînaburg a câștigat impresia că *frontul rusec e destul de puternic* și că s'au luat din partea Rusilor toate măsurile pentru împiedicarea unei noi ofensive a dușmanului. Alimentație și muniție sosește pe acest front în belșug. În unele sectoare Rusii sunt în preponderență cu focul lor. Ei sunt mereu în activitate îndărăptul frontului. Rezerve stau la dispoziție și generalii ruși sunt de părere că pe acest front trupele germane nu sunt mai tari decât cele rusești. Ei speră, că vor *îndoi frontul german când se va da ordin pentru începerea ofensivei.*

A căzut un comandant de corp italian.

Lugano. — Generalul Trombi, unul dintre cei mai destoinici comandanți de corp ai armatei italiene a căzut în lupta dată la Isonzo în 28 Noembrie. A mai căzut și colonelul Cmetta.

Schimb de telegrame între Cadorna și Kitchener.

Lugano. — Ministrul de războiu englez, Kitchener a adresat șefului statului major italian, Cadorna o telegramă, în care mulțumește pentru primirea amicală, de care s'a bucurat la cartierul principal italian și își exprimă admirația sa față de armata italiană, în a cărei biruință speră cu siguranță.

Cadorna răspunzând dă expresiune mulțumirei sale pentru recunoașterea importanței acțiunii a armatei italiene din partea lui Kitchener. Trimite salutățile sale cordiale generalului, care a creiat puternicele armate engleze, cari luptă cu fermă credință în biruința finală împreună cu aliații împotriva dușmanului comun.

Noul transportări de trupe franceze în Balcan.

București. — Din Roma se anunță: Din Marșeille și Algeria au plecat multe trupe franceze de pe colonii cu destinația spre Salonice, Gallipoli, Mudros și după cum se știe și în Albania.

Bulgarii au ocupat Diacova.

Berna. — Ziarele italiene anunță că trupe bulgare au intrat în orașul albanez Diacova unde au făcut enormă pradă de războiu.

Resturile armatei sârbești în orașele albaneze.

București. — „Universul” anunță din Durazzo că pașa Essad și statul major sârb s'au înțeles ca trupele rămase ale armatei sârbești să fie plasate în orașele albaneze. Din Italia au sosit mari transporturi de alimente.

Luptele cu Muntenegrinii.

Budapesta. — Se comunică dela cartierul de presă: Muntenegrinii au făcut ieri zadarnice sforțări să se răsbune printr'o ofensivă înverșunată pentru bătaia primită la Plevlie și Sandjac. Coloanele muntenegrine au început o ofensivă în șase direcțiuni în contra trupelor noastre pe munții Kojen Planina și Csehotin, în speranță, că vor reuși să respingă trupele noastre spre Plevlie. Planul lor a eșuat. După o luptă scurtă dar aprigă, Muntenegrinii s'au retras în direcție spre sud și sudvest. Trupele noastre au înaintat mereu și Muntenegrinii au atacat din nou armata noastră în Celebie, la hotarul Bosniei, unde au fost bătuiți Muntenegrinii la 27 Noembrie.

Muntenegrinii au mai atacat trupele noastre lângă Ljubnica, dar au fost respinși.

Guvernul sârbesc la Scutari.

Paris. — „Le Temps” are următoarea informație:

Persoane cari sosesc din Albania spun că regele Muntenegrului a plecat la Scutari să întimpeze pe bătrânul rege Petru și guvern sârbesc. Suveranului aliat i se prepară o primire călduroasă.

Se știe că *Essad-pașa* deasemeni va pleca la Scutari, însoțit de mai mulți șefi ai malisiorilor și altor triburi albanezești, pentru a participa la conferința cu guvernul sârbesc cu scopul ca să facă rezistență invaziei bulgare-germane în Albania.

Roma. — Agenția Stefani anunță că primul ministru *Pasici* a sosit în 28 Noembrie la Scutari împreună cu ceilalți miniștri sârbi.

Roma. — În Scutari a avut loc un consiliu de războiu prezidat de moștenitorul sârb Alexandru, în care s'a luat hotărâre pentru continuarea războiului cu ajutorul înțelegerii.

Mare consiliu de războiu în Paris.

Lugano. — Șeful locțiitor al statului major italian, generalul Porro împreună cu generalul rus Gilinsky vor lua parte la marele consiliu de războiu din Paris în care se va debata situația generală a războiului relevând în deosebi situația din Balcani.

Consiliu anglo-francez în Calais.

Paris. — Agenția Havas anunță: La consiliul ținut la Calais au luat parte și șeful statului major englez Murray și un delegat al afacerilor externe, iar de parte franceză șeful politic al ministerului de externe Margerie și șeful statului major Graziani. În consiliul care a durat trei ore și jumătate s'au desbătut numai afaceri importante de actualitate.

Provizuniile armatei sârbești prin Albania.

Berna. — „Messagero” anunță că s'au luat toate măsurile pentru ca armata sârbă să fie provăzută cu alimentație cu transporturi făcute prin Albania de nord. Pentru aceste transporturi râul Boiana e foarte potrivit, care leagă lacul Scutari cu Marea Adriatică. Pe aceasta linie au și sosit deja transite pe seama armatei sârbești. Pe linia Antivari—Podgorița peste Muntenegrul de asemenea se efectuează transite de muniții.

Pregătirile rusești în Basarabia.

București. — Ziarelor din București li se anunță din Tulcea: În direcția comunei Patlageanca la depărtare de vre-o cinci mile engleze de Tulcea, Rușii pregătesc mari rezerve de muniții și materii alimentare. Immagazinările acestea sunt sporite zi de zi cu transportul ce se continuă zi și noapte cu opt vapoare de transport și tot atâtea șleperi. Cea mai mare parte a munițiilor este transportată din Ismail și Odessa. În urma acestor magazine de muniții,

autoritățile române au construit legătură de telefon cu Patlageanca.

600.000 Italiani la dispoziția Quadruplei.

Roma. — În întrevederile dintre Kitchener și Salandra s'a stabilit ca Italia să pună la dispoziția Quadruplei 600.000 de soldați pentru a interveni în Balcani și în Egipt.

România.

Tratatul de înțelegere cu România. — Rușii se tem de un atac al României. — **Tratatul bulgaro-român.** — **România nu e ostilă Bulgariei.** — **Cărbuni din Rusia.** — **Sosirea a 30 vagoane cu piatră vânăta.** — **Rechiziționarea vaselor din porturile românești.** — **Reînceperea circulației trenurilor prin punctul Vârciorova—Orșova.** — **Tratat comercial turco-român.**

Arad, 7 Decembrie.

„Le Temps” anunță din Petrograd că în zilele apropiate se va da un comunicat oficial despre tratativele, cari au avut loc între puterile înțelegerii și România.

Fratele primului ministru român d. Vintilă Brătianu a făcut în clubul partidului liberal din București următoarele declarații:

Se prevede, că ambele partide beligerante vor trimite la primăvară forțe mai mari pe frontul din Macedonia și Tracia. Atunci se va decide și atitudinea statelor cari au păstrat până acum neutralitatea. Noi trebuie să ne păzim de orice pas neprecugetat, ca să nu ne compromitem.

Un ofițer superior rus, de origine basarabeană, care călătorise în zilele trecute din Iași spre Pașcani a făcut următoarele declarații:

„În Rusia cu toții simt că situația este grea, dar nimeni n'a pierdut încă speranța că, până la sfârșit, tot noi vom învinge pe austro-germani, cu o singură condițiune însă: România să nu ne sară în coastă”.

Se știe că dela intrarea în război a Bulgariei, transitul mărfurilor venite pe linia Salonic-Nis-Sofia a fost completament oprit în urma intrării perei liniei Salonic-Nis. România are actualmente în portul Salonic peste o mie de vagoane de mărfuri destinate României. Guvernul român și bulgar studiază acum posibilitatea de a transita aceste mărfuri prin Salonic via Adrianopol, partea aceasta a Turciei fiind acum în posesiunea Bulgariei.

În zilele apropiate se va întruni o comisie româno-bulgară din partea căilor terate a celor două state, care va discuta modalitățile pentru transportarea prin Adrianopol a mărfurilor destinate României și oprite în Salonic.

Ziarelor din București li se anunță din Sofia: Organul guvernului bulgar, „Utro” a fost autorizat să publice următoarea declarație:

Ministrul Bulgariei la București d. Radev s'a prezentat la ministrul de externe al României d. Porumbaru, care i-a declarat în cursul conversației că România nu se gândește să ia o eventuală atitudine ostilă față de Bulgaria.

„L'Independance Roumaine” anunță că înțelegerea ruso-română privitor la prevederea României cu căbuni din Rusia e perfectă. Rusia a luat asupra sa ca să furnizeze cantitatea de cărbuni necesară României. Primele vagoane cu cărbuni au și sosit din Mariampol la Galați și au debarcat 8000 tone de cărbuni.

Un tren compus din 30 vagoane de piatră vânăta, a cărei lipsă era atât de mult simțită în România a sosit ieri dimineața la Ungheni, venind din Rusia.

În interesul apărării naționale autoritățile militare române au hotărât rechiziționarea tuturor vaselor, remorcherelor, șlepurilor și bastimentelor de orice natură cari se găsesc în porturile românești dela 16 Noembrie c. și aparținând atât particularilor cât și societăților private străine de navigațiune.

Se anunță din București: Circulația trenurilor a reînceput spre Ungaria prin punctul Vârciorova-Orșova.

În momentul de față nu e de cât un singur tren de călători pe zi cu corespondență pentru Budapesta. E trenul care pleacă dela București la orele 9.15 seara și care sosește dimineața la orele 5.50.

A mai fost pus în circulație și un tren de mărfuri. Vagoanele române de cereale merg direct până la Orșova, unde sunt transbordate în vagoanele ungurești.

Ziarul „Ikdam” anunță că între România și Turcia, au început tratative pentru încheierea unui tractat de comerț.

Tratativele acestea — adaugă „Ikdam” — avându-se în vedere relațiile de bună prietenie dintre ambele țări, vor fi încoronate de succes.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Decembrie 1915.

De vorbă cu ofițerii noștri.

Zilele aceste s'a oprit pe la noi în trecere spre casă d. locotenent Vasile Barbu din regimentul 64 orașian. D-sa este în concediu de 14 zile după o campanie neîntreruptă de un an, din Noembrie 1914. Este decorat și amănuntele participării d-sale în campania activă, vor fi date în Albumul decorațiilor români, ce va ieși — întâiul volum — pe Anul nou...

Regimentele noastre, regimentul 64, ce pilde de eroism prezintă în istoria lor din actuala campanie! Abia când stai de vorbă cu un ofițer român, comandant timp îndelungat al coloanelor de voinici, și-e sgușuit sufletul de fiorii tari ai încercărilor, măcelului infernal, și-e emoționat de elanurile ostășești cu cari se asvâră în asalturi ei... chipșii vlășari ai trunchiului românesc.

D. Barbu este un cunoscător al sufletelor soldaților noștri, este unul dintre cei ce le poartă o caldă simțăminte de impresia cu experiență bogată. Militar de profesie, d-sa are merite din timp de pace, căci năzuințele d-sale de a stărpi buruiana alfabetismului din sufletul Moșilor ne sunt cunoscute. Invățase pe Moși slovă românească, ținuse școală cu ei. Și când a bătut ceasul participării în campanie pe frontul muscălesc, se poate închipui încrederea voinicilor în neobositul lor povățuitor, lumindător.

Și 400 de verște a bătut regimentul 64 din Maiu până acum pe cele meleaguri muscălești, și, câte tablouri a reținut ochiul ager al dlui locotenent Barbu, îndeosebi de când d-sa a ajuns adjutantul regimentului (1 Septembrie cor.). O, dela Cicarzev până peste Baranovice, ce expediție înfricoșată, câți voinici mândri îmbrânțiți de plumb, câte obstacole invinse de eroismul feciorilor noștri: Ivangorod, Gole, Sghodol, Brest-Litovsk.

Cicarzew — cumplit botez de sânge. Baranovice — ultima glorie a regimentului 64, căci este nodul de căi terate rusești ce duc de aici spre Brest-Litovsk, Slonim, Vilna, Minsk, Rowno.

Sperăm că în Cartea noastră de aur să avem până în amănunțimi vițoroasa poveste a luptelor acestui regiment de eroi, și doar ne va sta într'ajutor s'o istorisim fidel după d. locotenent Barbu, eroicul comandant, impunătoarea noastră figură militară care ascunde o caldă inimă românească.

În amintirea lăbuților noștri ostași căzuți. Neconzolatul Octavian Veștemianu, sodal mașinist-tipograf în Sibiu, întru eternizarea memoriei iubitului și bravului său frate Demetriu Veștemian, fost măestru covrigar în Avrig, înrolat în luna Faur c. la honvezi și căzut la 3 Iunie c. pe câmpul de război, a binevoit a dăru-i 10 cor. la Fondul Andreiu baron de Șaguna, pentru ajutorarea cu preferință a văduvelor și orfanilor ostașilor noștri căzuți pe câmpul de onoare. Pentru prios, dorind odihnă lină celui

ce-și doarme somnul veșnic departe de ai săi, exprimă sincere mulțumite Victor Tordășianu, președintele Reuniunii meseriașilor sibieni.

Esundarea Murășului și a Someșului. În urma schimbării rapide a timpului zăpada a început să se topească și Murășul a esundat în locurile mai expuse. Hotarele satelor Cisteiul unguresc, Ciunga și Veresmort în mare parte au fost inundate. În Micoșlaca valurile au dus morile de apă, pe unele locuri podurile, girezile de fân și de paie. De asemenea e inundat drumul de țară dintre Murăș-Uioara și Aiud, ceea ce a împiedecat comunicația pe această linie principală.

Din Cluj se anunță că valurile umflate ale Someșului au răpit de pe stabilimentul de scânduri a lui Grosz vre-o 10,000 lemne de plute după cari bieții oameni au făcut o adevărată vânătoare. Aceste lemne sunt transportate din pădure pe valurile Someșului, până la stabilimentul care e situat la malul lui. Zadarnică a fost orice sfortare, valurile însălbătăcite le-au răpit cu adevărată furie. S'a făcut adevărată vânătoare după aceste lemne, cari pe ici-colo au și reușit să scoată 2—3 stâlpi de copaci și scânduri. Muncitorul Balog István, vrând și el să apuce un copac, prins de valurile ghețoase, a dispărut înainte de a-l fi putut salva.

Esundarea a făcut pagube și la stabilimentul de pompare al orașului care de asemenea a fost inundat de valuri.

Mare incendiu într'un oraș din România. Din București se anunță că în orașul Pașcani Sâmbătă noaptea s'a iscat un foc groaznic. Șaptezeci de case au ars complet. Pagubele sunt foarte mari, mai cu seamă că în învălmășeala grozavă mulți oameni și-au aruncat pe ferestri toate lucrurile de valoare, care au fost detruite în lumea îngrămădită pe străzi. Abia câteva case au fost asigurate.

Decorați. Locotenentul Ioan Sârbu dela reg. 3 de vânători, și sublocotenentul Brut Păcurar dela reg. de infanterie Nr. 33, au fost decorați cu *Signum laudis* pentru ținuta eroică din fața dușmanului. Amândoi ofițerii români luptă pe frontul italian. D. Păcurar e decorat a doua oară cu aceasta distincție.

Adausuri la medaliile de bravură. La ministerul de război încurg în timpul ultim numeroase petițiuni pentru permisiunea, ca adausul la medaliile de bravură să fie plătit și pe timpul cât se află respectivul decorat în captivitate de război, ca acest adaus să fie plătit și rudelor în timpul acesta și ca să fie plătit și după moartea celor ce au fost decorați cu medalia. După hotărârile §. 41, 3 din Gebührenvorschrift, partea primă, dreptul la adaus încetează cu moartea și nu există un drept la el în timpul unei captivități. Acest adaus este un adaus personal care nu poate fi plătit la alte persoane. Plătirea anticipată pentru un timp mai lung nu este permisă după aceste hotărâri. Adausurile cari n'au fost primite de decorați se țin după moartea lor de averea mortului. Aceste cereri sunt deci de anunțat la diregătoriile, cari se ocupă cu averea mortului și numai prin această diregătorie se poate cere plătirea adausurilor. — (Foaia militară Strefleur).

Exportul cerealelor din România. Se anunță din Burdujeni: Exportul se face acum ni modul următor:

Carele românești ce sosesc cu cereale dela diferite localități merg până la rampa austriacă și acolo hamalii transportă sacii pe brațe, până dincolo de frontieră, unde se încarcă în cară nemțești și se transportă la Ițcani.

E probabil că în cursul acestei săptămâni austriacii să trimită carele lor până la frontiera României.

Plecarea expediției de pace a lui Ford — fără Ford. Ziarul „Politiken” anunță din New-York: „Deoarece fabricantul de automobile Ford a uitat să-și ia pașaport, expediția lui de pace a plecat fără el.

Guvernul Statelor-Unite a publicat în presă o declarație prin care desaproabă plauul lui Ford. Roosevelt a declarat, că expediția n'are să fie avantajoasă Uniunii, fiindcă are să se facă de răs în Europa. Cu prilejul acestei expediții casa de jos din Anglia va adresa ministrului de externe întrebarea dacă guvernul

englez va aduce la cunoștința guvernului Statelor Unite, că expediția lui Ford și Brian sunt primite cu nesimpatie în Anglia. Președintele Wilson a primit peste 20,000 telegrame în care este solicitat ca împreună cu celelalte state neutrale să contribuie la restituirea păcii.

Pentru răniți invalizi români din Budapesta. Ni se scrie din Budapesta: Pentru a putea procura câteva clipe vesele și senine — celor peste 100 de invalizi români aflați aici — de sf. sărbători ale Crăciunului, procurându-le daruri, și în urma „Apelului” publicat luna trecută în ziarul „Românul”, au binevoit a ne trimite sume de bani următoarele persoane:

Dna Emilia Dr. Rațiu, Sibiu	10 cor.
Dna Minerva Schaffer, Kathigbrunn	5 cor.
D. protopop Dr. Mladin, Lugoj	5 cor.
Prin dna Valeria Novacovieiu, o listă de subscripție din comuna Gerboez Banat	20.70 cor.
Total	50.70 cor.

În numele răniților-invalizi de aici, țin să mulțumesc, pe această cale dnelor, dlor de mai sus, pentru faptele marimoase, și sumele trimise, pentru a mai putea îndulci puțin inimile ostașilor noștri, cari se știe atâtea și atâtea au avut de suferit, în țara rusească, ca prizonieri de război...

Am mai primit un pachet de cărți din partea dlui C. Cismașiu, Seliște, cum și gazetele zilnice ce apar la noi le primim zilnic dela diferite persoane.

Toate acele persoane de bine, cari până acum au trimis cărți, jurnale și bani, primească mulțumirile sincere ale oștenilor de aici, mulțumiri pornite din inimile lor curate!

Deasemenea primească I. P. S. Sa dl episcop Dr. Frențu din Lugoj mulțumirile și respectul celor păstrează acei peste 250 de răniți din diferitele spitale de aici — pentru serviciul divin oficial și asistat fiind de P. C. Sa d. canonic Papp din Gherla, cum și pentru cuvintele frumoase, pline de evlavie, adevăr și îmbărbătare adresate răniților români în trecerea I. P. Sale prin capitală.

Bieții Români! De aproape 15 luni n'au mai avut ocazia să asculte sf. liturgie, oficiată în dulcea noastră limbă strămoșească!

Ce tericiți au fost savurând acele cuvinte calde adresate lor și cu lacrimi în ochi au ascultat frumoasa cuvântare a înaltului nostru arhieru! Să ne trăiască la mulți și tericiți ani!

Cărți, gazete, sume de bani, cât de mici, rog să se trimită tot pe adresa: Ioachim Dordea, artist, m. kir. Rokkantiúgyi hivatal, Budapest II. Szegényház-u. 36. III Em. 11 kórterem.

Dăruiri. Comuna bis. gr. ort. rom. din Ghilad a trimis 5 cor. pentru orfanii celor căzuți pe câmpul de luptă și 5 cor. pentru eroii atinși de tuberculoză, în loc de cunună peritoare pe mormântul regretatului președinte Tima Albu.

D. Ioan Bratu inv. dir. și soția sa Ana n. Mille din Tilișca au trimis 10 cor. pentru fondul ziaristilor în loc de cunună pe mormântul iubitului lor cumnat și frate Aurel Mille, notar în Fofeldea.

D. Dr. Simion Zászló, kadett Etappenpost 131 a trimis 5 cor. pentru eroii batalionului IV din reg. 33.

Mulțumiri!

Regele Petru al Serbiei. Ofițeri sârbi sosiți la Salonic povestesc că în decursul luptei dela Piroț care a durat cinci zile, regele Petru a parcurs în automobil întreg frontul, apoi, călare, cu sobia scoasă, a îndemnat soldații la luptă.

Spre apusul zilei, regele, părăsit de forță, epuizat de oboseală, a leșinat.

Pe câmpia dela Cosovo, cu toate că suferea de reumatism, regele, sprijinit de doi soldați, călare a străbătut printre rândurile sârbești, însuflețind pe comandanți cu exemplul său. — (Gaz. de Lausanne).

Millarde pentru scopuri de binefacere. „Hamburger Fremdenblatt” anunță următoarele: Cu ocazia aniversării sale de 80 ani, Andrei Carnegie, a declarat că are intenția să-și lase toată averea pentru scopuri de binefacere. De multă vreme se năzuia să ușureze micerele, dând ajutoare pentru cari și azi a dăruit 1600 milioane.

Din 10 Decembrie nu vor mai fi pânișoare. Monitorul oficial ungar publică o ordonanță a guvernului prin care se oprește pentru toată Ungaria, începând cu 10 Decembrie, fabricarea de chifle, jimble, pânișoare din făină de grâu sau amestecat cu secară sau orz. Abateri dela această dispoziție vor fi pedepsite cu o amendă până la 600 cor., sau închisoare până la 2 luni.

Maeterlinck despre morții războiului. Ziua morților care în Franța se serbează cu venerație și în zile de pace, ăst an, cei mai de seamă scriitori consacră admirabile aduceri aminte morților războiului. Afară de Anatole France, Maurice Maeterlinck scrie cu profundă frumusețe despre acești eroi în coloanele nrului dela 1 Nov. a lui „Excelsior” din Paris. Ceeace scrie este adresat memoriei soldaților tuturor națiunilor. Scriitorul plin de ură la începutul războiului, impresionat astăzi de grozăvia măcelului, printre altele scrie următoarele:

„Cei cari au căzut pentru patria lor, n'ar trebui considerați de morți. Un alt nume de cinste ar trebui să le dăm, fiindcă au poartă nici o comunitate cu cei ce-și sfârșesc viața în tihnă, cele mai de multe ori a vieții goală, neroditoare. Moartea e întotdeauna grozavă, la care singura excepție o dă moartea de pe câmpul de război. Întotdeauna este urmată de disperare și inerție, în bratele gloriei însă moartea-i mai sublimă decât nașterea și în urma ei se naște o altă viață durabilă. Nici o altă viață nu poate da naștere unei trăinicii, decât aceea care într-o clipă este aruncată de-o viață tânără cu dreptul zilelor și a anilor unei vieți. Nu este altă jertfă asemuitoare aceleia adusă de ei.

Dela noi depinde să reîncepem firul vieții lor rupt așa de grabă. Orice credință pofesăm, oricare e Dumnezeu la care ne închinăm, e cert, că viața unită e cu moartea și morții și vietătorii nu reprezintă decât diferitele clipe ale existențelor. Morții noștri nu sunt îngropați sub glicie în inimile noastre; ei trăiesc în noi, în felul cum noi murim cu ei. Ne sunt mai apropiati decât dacă i-am ținea îmbrățișați; sunt împreună cu noi în ori și care clipă. Să ne îngrijim să nu vadă decât fapte și să n'audă decât cuvinte vrednice de memoria lor.”

Refugiul perechei regale belgiene. Locul de refugiu al perechei regale belgiene este baia de mare La Panne. De aici sosesc următoarele amănunte interesante:

La Panne este foarte simpatic și încântător. Totul este nou, curat, elegant și vesel. Hotelul necălzit, prăvăliile cu marfa scăzută, câteva doamne elegante, marea care se vede din toate părțile, toate îți dau impresia unui sfârșit de sezon dintr-o baie marină. La Panne a fost întotdeauna o baie foarte cercetată. Dela izbucnirea războiului însă și-a pierdut caracterul unei băi mondene schimbandu-se în reședința perechei regale. Orașelul are o poziție minunată. Colinele de nisip pe cari sunt construite vilele și căsuțele de lemn, dau aspectul jucăriilor de păpuși fermecătoare și colorate. Întreg tabloul pare a fi o vitrină împodobită cu expozeuri de Crăciun. În mijlocul vilor mici, cu fermecătoare se ridică o biserică flamandă, nouă, fermecătoare se ridică o biserică flamandă, nouă, sveltă cu turnul drept ca un plop. În fiecare dimineață regele și regina vin la biserică și se roagă cu evlavie. Interiorul bisericii e alb, lipsit de orice podoabă. Din zori de zi încep misele și nu se sfârșesc decât la amiază. Toți preoții sunt preoți militari din armata belgiană, ajutoarele sunt fete de către soldați cari sunt numeroși și printre credincioși. Unul dintre acești soldați este regele Albert, care vine însoțit de adjutantul său. Figura-i distinsă și simpatică se naltă între credincioși, împreună cu cari se roagă și înenunchiază cu evlavie.

La Panne este în permanență expus focurilor dușmane. Bombele germane însă par a respecta orașelul și nu cad decât la depărtări considerabile. Populația cu toate că adânc îngrijată și neliniștită nădăjduiește că rugăciunile evlavioase ale reginei vor fi ascultate.

Ultima oră.

EXPEDIȚIA BALCANICĂ ÎN FAȚA UNEI NOUI FAZE?

Salonic. — Se comunică dela cartierul principal francez: Puterile centrale au schimbat deodată direcția de desfășurare a armatelor lor. Aceste armate trec în Bulgaria. Se poate aștepta o nouă fază a expediției balcanice.

ITALIA A DEBARCAT 50 MII OAMENI ÎN ALBANIA.

Paris. — Se anunță din Turin că Italia a debarcat în Albania 50 mil oameni. Sârbi se concentrează și se reorganizează pentru de a continua lupta.

INCETAREA CIRCULAȚIEI DE TRENURI ÎNTRE ROMÂNIA ȘI RUSIA.

București. — Circulația trenurilor între România și Rusia a încetat de 3 zile. La Ungheni s'a întrerupt comunicația poștel și a telefonului. La linia ferată Reni-Ismail lucrează 10 mil soldați.

ROMÂNIA NU VA PUTEA ÎMPIEDECA TRECE-REA RUȘILOR.

București. — „Seara” scrie: România nu va putea împiedeca trecerea trupelor prin Dobruđa, care nu se poate apăra. România va ceda mai în grabă trecerea Rușilor decât să facă din teritoriul său teatru de război. România probabil va protesta numai.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

S'au pierdut

de șase săptămâni o iapă de 3 ani înferată la partea dreaptă a grumazului cu Nr. 19. Părul ei e de culoare mărcă și un mânz mărc gălbiniu, de șapte luni. Cari dau de urma lor să se adreseze la

Florian Crâsta Boian
Egres (Torontál m.)

(Ci 2545-8)

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, așei Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914		
Vin alb — — —	1.40	1.15
Rizling — — —	1.50	1.20
Boșu de Mîniș — —	1.80	1.30
Carbonet — — —	1.60	—

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — — — —	—88
Rizling — — — — —	—90
Șiller — — — — —	—96

Vinul se expiază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

nr. 2512

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
::: săvârșită de eroii noștri. :::

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri :
moderate :